

ΑΠΟΨΗ

Στη δίνη της τρομοκρατίας

Του **IAN O. LESSER***

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις στη Γαλλία και οι αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις στο Βέλγιο και άλλες χώρες κατέστησαν την Ευρώπη βασικό στόχο των τρομοκρατών. Δεν πρόκειται για καινούργιο φαινόμενο. Τις τελευταίες δεκαετίες, καθοριστικές μεταλλάξεις της τρομοκρατίας έλαβαν χώρα στην Ευρώπη, παρότι ο μεγάλος όγκος των τρομοκρατικών ενεργειών μεταφέρθηκε σε άλλες περιοχές του κόσμου.

Το πρώτο κύμα της σύγχρονης τρομοκρατίας είχε πρωταγωνίστριες καλά οργανωμένες και ιδεολογικά συνεκτικές ομάδες. Εμφανίστηκε κυρίως στην Ευρώπη και είχε περιορισμένα θύματα. Από τη δεκαετία του '60 μέχρι τη δεκαετία του '80 (σε ορισμένες περιπτώσεις, και τη δεκαετία του '90), η Ευρώπη μαστιζόταν από εκρήξεις ιδεολογικά υποκινούμενης τρομοκρατίας, κυρίως από τον χώρο της άκρας Αριστεράς. Μικρές οργανώσεις σαν την ομάδα Μπάντερ-Μάινχοφ στη Γερμανία, την Αξιόν Ντιρέκτ στη Γαλλία, τις Ερυθρές Ταξιαρχίες στην Ιταλία και την 17 Νοέμβρη στην Ελλάδα, απείλησαν την κοινωνική σταθερότητα. Την εποχή αυτή, έφτασε στο ζενίθ και η χρήση της τρομοκρατίας ως όπλου εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων. Η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης και το Λαϊκό Μέτωπο ανέλαβαν την ευθύνη για εκτελέσεις, βομβιστικές ενέργειες και αεροπειρατείες. Προέρχονταν από τη Μ. Ανατολή, αλλά εκδήλωσαν δράση κυρίως στην Ευρώ-

Δεν είναι σαφές ότι ο ισλαμικός εξτρεμισμός θα αποτελέσει τη μοναδική δεξαμενή τρόμου σε μια οικονομικά και πολιτικά προβληματική ήπειρο.

πη, από την Ολυμπιάδα του Μονάχου μέχρι τις επιθέσεις στο αεροδρόμιο της Ρώμης. Φυσικά, η Ευρώπη είχε και τη δική της, αυτόχθονη τρομοκρατία, με τον ιρλανδικό IRA, τη βασική ETA και το κουρδικό PKK. Επιπλέον, τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη εκδηλώνονταν επί δεκαετίες εναντίον αμερικανικών στόχων.

Η 11η Σεπτεμβρίου και η αλυσίδα των μεγάλης κλίμακας τρομοκρατικών επιθέσεων τα χρόνια που είχαν προηγηθεί σήμαναν την εμφάνιση δεύτερου κύματος τρομοκρατίας. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του ήταν: πολύ υψηλότερος αριθμός θυμάτων, θρησκευτικά κίνητρα, δικτυακή οργάνωση, χρηματοδότηση κυρίως από ιδιώτες. Οι ρίζες της νέας τρομοκρατίας βρίσκονται στη Μέση Ανατολή, συμπεριλαμβανομένων των λεγόμενων Αραβοαφγανών, των Αράβων που πολέμησαν στο Αφγανιστάν κατά της σοβιετικής εισβολής.

Η τρίτη και τελευταία φάση της τρομοκρατίας-αμάλαμα ισλαμικού εξτρεμιζμού, πολιτιστικής αποξένωσης και μηδενιστικής βίας- θα έχει το κέντρο

βάρους της στην Ευρώπη. Βασικοί παράγοντες της εξίσωσης είναι η ασθενής κοινωνική ένταξη των μουσουλμανικών κοινοτήτων και οι ασύμμετρες συγκρούσεις στη βόρεια Αφρική και το Λεβάντε. Το πρόβλημα των «ξένων μαχητών» δεν είναι καινούργιο. Ιδιαίτερα οι χώρες της Μεσογείου ανησυχούσαν και στο παρελθόν για τους ξένους μαχητές που επέστρεφαν από τους πολέμους στο Αφγανιστάν και το Ιράκ. Ωστόσο, το μέγεθος του προβλήματος με τις συνεχιζόμενες συγκρούσεις στη Συρία, το Ιράκ και τη Λιβύη, όπως και η χαοτική, δικτυακή φύση της νέας τρομοκρατίας, δίνουν εντελώς νέες διαστάσεις στο ζήτημα. Η προοπτική χάους δίχως τέλος στη νότια περιφέρεια της Ευρώπης είναι πιθανόν να το αναδείξει σε μόνιμο πρόβλημα για το NATO και την Ε.Ε. την επόμενη δεκαετία. Τέλος, δεν είναι καθόλου σαφές ότι ο ισλαμικός εξτρεμισμός θα αποτελέσει τη μοναδική δεξαμενή της τρομοκρατίας σε μια οικονομικά και πολιτικά προβληματική Ευρώπη. Ιδιαίτερα η Ν. Ευρώπη είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο μιας τρομοκρατίας που θα τροφοδοτηθεί από το περιθώριο λαϊκιστικών κινημάτων, δεξιών ή αριστερών, που θα εμπνέονται από την ξενοφοβία, την αντίδραση στη λιτότητα ή την εθνικιστική οργή. Οι Ηνωμένες Πολιτείες θα πρέπει να παίξουν ενεργό ρόλο στον αγώνα εναντίον αυτού του τρίτου κύματος της τρομοκρατίας στην Ευρώπη.

*Ο κ. Ian O. Lesser είναι διευθυντής του Διατλαντικού Κέντρου στο Γερμανικό Ίδρυμα Μάρσαλ.